

Jezusov vhod v Jeruzalem

Karel Gržan, Tomo Brezovar

RAZBORSKI PASIJON

»V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu. In Beseda je bila Bog. /.../ V njej je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi. /.../ Resnična luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, je prihajala na svet. /.../ Tistim, ki so jo sprejeli je dala moč. /.../ Kajti iz njegove polnosti smo vsi prejeli milost za milostjo« (Jn 1,1.4.9.12.16). Tako začenja apostol Janez svoj evangelijski zapis – Bog je luč, tista notranja svetloba, ki krepi; je tista odrešujoča bližina, ki se sklanja k resničnostim našega življenja in se budi v nas kot sveto in svetlo. Dva največja krščanska praznika sta povezana z nočjo in sporočilom, kako (od)rešujoča je Božja ljubezen v nočeh našega življenja.

Sveta noč – Bog sestopi iz presežnosti in 'si nadene' zemeljsko stvarnost. V času in prostoru postane prepoznan po podobi in je na otip (od)rešujoč. Zaradi naše stvarnosti postane Stvarnik vsega stvarstva. Po usodni Adamovi – človekovi (Adam = človek) izbiri, da spozna (žal ne le teoretično, pač pa izkustveno) dobro in hudo, sestopi Bog k nam v Jezusu, da nam pomaga v tej siloviti razpetosti k ravnovesju življenja. Med + in – je (od)rešenjsko potreben tisti božji delček, ki svet(l)i, saj je Sveti.

Velika noč – Bog vstopa kot sopotnik našega življenja v skrajne oblike trpljenja, da bi kot Sočutni (so-čuti lahko le tisti, ki je tudi sam izkustveno doživel, kar v trpečem so-čuti) premagoval v trpečih grozovito notranjo osamo. Ko od tistega velikega petka pred 2000 leti v svojem trpljenju zaječimo k Bogu in ga (po)kličemo z njegovim imenom: »Gospod Jezus Kristus ...« se izkustveno dogaja/dogodi v našem življenju odrešujoče: naše noči postanejo v Njem svete. Ne v teoriji – Bog je mil/milosten v izkustvu, v svoji Bližini, ko krepi in svetli misel in srce in globino duha ... Njegov grob, ki postane prodor/predor v razsežnost presežnega/večnega, odpira temeljni/dokončni smisel nam in našim ljubečim navezam.

Dve noči, sveta in velika, sta tako pomembni za našo doživljajsko resničnost, da s(m)o si jo ljudje vedno znova približevali k svojemu življenju. Ne kot teorijo – pač pa kot z vsemi čutili zaznan dogodek – predstavitev v sedanjem času. »V nas je globoka potreba po dotiku z živim Bogom,« pravi p. dr. Leopold Grčar. »Z vsem, kar smo – telesno, čustveno in duhovno – želimo zaznavati božjo ljudomilost.

Že v času katakomb in kasneje imamo upodobljene božične dogodke. V 10. In 11. stoletju so znane božične igre.« V božični noči leta 1223 je sv. Frančišek

Asiški v gozdni votlini pri Grecciu pripravil žive jaslice. Od takrat se v postavitvi figuric, ali v 'postavitvi' zbranih ljudi, ponavzoča skrivnostni dogodek svete noči. »Do takrat so upodabljali Jezusa kot Pantokratorja – Vsevladarja, ki blagoslavlja iz Marijinega naročja,« razlaga Leopold Grčar, »od takrat pa ga upodabljajo, kot ne-bogljenega otroka, ki nas vabi, da se sklonimo k njemu, saj je odrešujoča bližina.«

V času uprizarjanja svete noči se je (vzporedno) prebudilo hotenje videti – z vsemi čuti zaznati tudi pot Kristusovega trpljenja vse tja do vstajenja – velike noči. Zgodovina teh uprizoritev je znana (tudi iz Pasijonskih doneskov), zato se želim pomuditi v nadaljevanju predvsem *Razborskemu pasijonu* kot poskusu približati trpečega Jezusa, kot Sočutnega, k našim bolečim izkustvom.

Zamisel se je porodila v začetku leta 1998. Ko sem jo predstavil domačinom, me je presenetila njihova zavzetost narediti nekaj pomembnega. Moja temeljna skrb ob pripravi scenarija in kasneje režiji je bila kako obvarovati domačine, da se pasijon ne bi igral, pač pa da bi se Jezusova zgodba trpljenja in vstajenja podožive-la (Razborski pasijon se konča z veliko nočjo – vstajenjskim dogodkom). Le na ta način se lahko odrešenjska doživljajska resničnost prenese na tiste, ki se pasijona udeležijo.

Od petstotih domačinov jih je sodelovalo pri pasijonu približno 150: šivilje, mizarji, čevljarji, garderoberji, maskerji, scenski delavci in seveda tisti, ki so vstopali v posamezen lik pasijonskega dogodka. Jezusovo pot trpljenja in vstajenja sta nepozabno podoživel Peter Teichmeister in Matej Imperl. Čas priprave na pasijon je bil za župnijo Razbor pod Lisco obdobje intenzivnih duhovnih vaj – le tako so lahko pasijonski liki zaživeli v tisti polnosti, ki so zbrane nagovorili in jih pritegnili v pasijonsko dogajanje. Bibličistka s. dr. Snežna Večko je po doživetju Razborskega pasijona zapisala: »Prepričana sem, da po dogodku pasijona razborski župljani drugače prestrezajo stare in nove filozofije o človekovi vrednosti in nevrednosti ter smislu in nesmislu življenja in smrti. Pregloboko so zrl v Kristusove muke, da bi jim kdo mogel vzeti razlog njihovega upanja. Zrli so jih, podoživljali in ob njih vzdržali. Kajti ta pasijon ne prizanaša in ne omili resnice. Pokaže nam veličino Kristusove ljubezni, a tudi postavi ogledalo pred nas.«

Ddr. Igor Grdina: »Pri slehernem pasijonu je osrednje vprašanje način, na kate-rega je izvedeno posnemanje Kristusa oziroma njegovega trpljenja. Podobnosti oziroma vzporednosti je namreč mogoče doseči z zelo različnimi sredstvi. Po eni strani lahko gre za poskus ustvaritve kolikor mogoče popolne uprizoritve 'pre-mestitve' v izvirno biblično okolje – četudi se tega ne da izvesti drugače kot z besedami. V takem primeru se prikaz Kristusovega trpljenja omeji na replike, ki so izpričane v Svetem pismu. Besed v njih je povsem dovolj, da je uprizoritev lahko konsistentna – kakor je na prehodu iz 20. stoletja v 21. pokazala pasijonska izvajalska praksa na Razborju pod Lisco.« Razborski pasijon temelji na pičlih be-

sedah (izključno svetopisemskih), ko dogajanje na odru intenzivno podpirata tako glasba (izbor Damjan Počivalšek) kot svetloba. Obiskovalci vstopijo v zamračeno cerkev (prizorišče dogajanja) – torej v mrak, v noč in so po slovesnem vstopu v Jeruzalem ‘vrženi’ v dogajanje, kot množica, ki je spremljala velikonočni dogodek pred 2000 leti. Odzivi prisotnih so potrdili ustreznost izvedbe v poslanstvu pasijonskih uprizoritev za sodobni čas.

Razborski pasijon je bil uprizorjen v letih: 1998, 1999, 2002, 2003, 2006 in 2007.

Pokrovitelj Razborskega pasijona, mariborski nadškof in metropolit dr. Franc Kramberger je v bistvu označil pomen podoživljanja Kristusovega trpljenja v pasijonu na Razborju pod Lisco: »Razborski pasijon je nekaj posebnega. Ni igra, ni nastop, saj pasijona ni mogoče igrati, pri pasijonu ni mogoče nastopati. Preveč resna zadeva je. Pasijon je mogoče doživeti, pri njem sodelovati, se ga udeležiti, ga na svoj način uresničiti v osebni in javni življenju. Razborski pasijon ni predstava ali folklor. Je duhovno dogajanje v župniji, pri katerem so udeleženci skoraj vsi župljani. Ob tem duhovnem procesu utrjujejo in poglobljajo svoje krščansko življenje. S pasijonom tako rekoč živijo.«

Torej: Razborski pasijon v času, ko se je dogajal, ni bil igra – bilo je podoživljanje, vživetje, zlitje božje-človeškega trpljenja v eno, da bi se v človekovi nemoči prebudila božja Moč. *Vstop Jezusa Kristusa v našo bolečino, preizkušnost, smrt, je vedno znova pretresljivost, ki nosi v sebi odrešujočo moč za vse, ki jo podoživljajo. Človek ni več sam v bolečini svojega življenja! Tu je Bližina, ki daje moč, prebujaja mir, budi upanje; Bližina, ki v smrti prebudi življenje.* – Besedilo, ki smo ga na zloženki zapisali obiskovalcem, je bilo temeljno hotenje ustvarjalcev Razborskega pasijona in v tem je bil tudi njegov bistveni uspeh.

Naj se odstre vsaj delček doživljanja Razborskega pasijona v foto-zgodbi, ki jo je posnel Tomo Brezovar.

Prijatelji, novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj. Kakor sem vas jaz ljubil, tako se tudi vi ljubite med seboj. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli med seboj ljubezen.

Peter: Gospod, ali kam odhajaš?

Jezus: Peter, kamor grem, ne moreš za menoj. Prišel pa boš pozneje!

Peter: Gospod, zakaj bi ne mogel iti zdaj za teboj? Življenje dam zate!

Jezus: Življenje daš zame? Resnično, resnično povem ti: petelin ne bo zapel, preden me trikrat ne zatajiš.

Srčno sem želel jesti z vami to velikonočno večerjo, preden bom trpel. Veste, da so vladarji narodov gospodovalni. Med vami pa naj ne bo tako, ampak največji med vami naj bo kakor najmanjši in predstojnik kakor strežnik.

Zgled sem vam dal, da bi tudi vi delali tako, kakor sem vam jaz storil. Gospodar ni večji kakor služabnik. Če to veste, blagor vam, če boste to delali.

Vzemite to in si razdelite med seboj. To je moje telo, ki se daje za vas. To delajte v moj spomin.

Ta kelih je nova zaveza v krvi, ki se preliva za vas. Toda glejte, roka tistega, ki me izdaja, je z menoj pri mizi.

Oče, prišla je ura. Dokončal sem delo, ki si mi ga dal, da ga opraviš. Razodel sem tvoje ime ljudem. Prosim te, naj bodo eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi. Moja duša je žalostna do smrti ... Oče, če hočeš, daj, da gre ta kelih mimo mene, toda ne moja volje, ampak tvoja naj se zgodi!

Juda: Rabbi! Učitelj!

Jezus: Juda, s poljubom izdajaš?

Kakor nad razbojnika ste prišli z meči in koli. Dan na dan sem bil z vami v templju in niste dvignili rok nad mene. Toda, to je vaša ura in oblast teme.

Dekla: Tudi ti si bil z Jezusom!

Peter: Ne poznam ga!

Dekla: Kako ne, če sem te videla!

Peter: Ne poznam ga, ženska!

Dekla: V resnici si bil z njim, saj si Galilejec!

Peter: ne vem, kaj praviš! (*Petelin zapoje*) Neeeeee...

Veliki duhovnik: Si ti mesija?

Jezus molči.

Veliki duhovnik: Si ti mesija? Rotim te pri živem Bogu, da nam poveš,
ali si ti mesija, Božji Sin!

Jezus: Ti sam si rekel!

Veliki duhovnik: Bogokletje! Smrt! Smrt! Smrt zasluži!

Pilat: Kakšno tožbo imate zoper tega človeka?

Služabnik velikega duhovnika: Če bi ne bil hudodelec, ti ga ne bi izročili!

Pilat: Vzemite ga in ga sodite po svoji postavi.

Služabnik velikega duhovnika: Mi ne smemo nikogar usmrtiti!

Pilat Jezusu: Si ti judovski kralj? *Jezus:* Praviš to sam od sebe, ali so ti drugi povedali o meni?

Pilat: Sem mar jaz Jud? Tvoj narod in veliki duhovniki so te izročili meni! Kaj si storil?

Jezus: Moje kraljestvo ni od tega sveta. Ko bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali, da ne bi bil izročen Judom, toda moje kraljestvo ni od tod.

Pilat: Torej, vendarle si kralj!

Jezus: Ti praviš, da sem kralj. Zato sem rojen in zato sem prišel na svet, da pričam za resnico. Kdor je iz resnice, posluša moj glas.

Pilat: Kaj je resnica?

Pilatova žena: Imela sem težke sanje. Nič ne imej s tem človekom!

Pilat: Jaz ne najdem nobenega vzroka za obsodbo. Pri vas pa je navada, da za veliko noč nekoga izpustim. Hočete torej, da vam izpustim judovskega kralja?

Služabniki velikega duhovnika: Ne tega, ampak Baraba!

Pozdravljen, kralj!

Pilat: Poglejte, človek!

Služabniki velikega duhovnika: Križaj ga! križaj ga!

Pilat: Vzemite ga vi in ga križajte. Jaz ne najdem na njem nobenega vzroka za obsodbo.

Veliki duhovnik: Mi imamo postavo in po postavi mora umreti, ker se je delal Božjega Sina!

Pilat Jezusu: Od kod si?

Jezus molči.

Pilat: Meni ne odgovarjaš? Ne veš, da imam oblast, da te oprostim, in oblast, da te križam?

Jezus: Nobene oblasti bi ne imel nad menoj, če bi ti ne bilo dano od zgoraj! Zato ima večji greh tisti, ki me je izročil tebi!

Služabniki velikega duhovnika: Če tega oprostiš, nisi cesarjev prijatelj! Kdor se dela kralja, se upira cesarju!

Pilat: Poglejte, vaš kralj!

Služabniki velikega duhovnika: Proč, proč z njim. Križaj ga!

Pilat: Vašega kralja naj križam?

Veliki duhovnik: Mi nimamo kralja, razen cesarja!

*Pilat si umije roke: Nedolžen sem pri krvi tega človeka!
Veliki duhovnik: Njegova kri na nas in na naše otroke!*

Žena, glej tvoj sin!
Glej, tvoja mati!

Žejen sem.

Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?

Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo!
Dopolnjeno je!

On je nosil naše trpljenje,
naložil si je naše bolečine.
Mi pa smo ga imeli za
udarjenega, od Boga
zadetega in mučenega. A
zaradi naših grehov je bil
ranjen, potrta zaradi naših
hudobij. Po njegovih ranah
smo ozdraveli. S svojim
trpljenjem je prinesel
pravičnost mnogim.
In videli smo luč ...

Ne bojte se! Jaz sem vstajenje in življenje.
Z vami ostanem vse dni vašega življenja.

Na fotografijah so v vlogah:

Jezus: Matej Imperl

Marija: Erna Volavšek

Marija Magdalen: Ema Zagorc

Simon iz Cirene: Slavko Kozmus

Apostol Janez: Mišo Volavšek

Apostol Peter: Jani Gorjup

Apostol Juda: Simon Volavšek

Ostali apostoli: Jože Dobovšek, Andrej Vresk, Bernard Bevc, Milan Volavšek,
Zdravko Bevc, Gregor Kristanc, Alen Zabasu, Simon Pušnik, Damjan Teršek

Dekla: Meta Skoporec

Pilat: Jože Imperl

Pilatova žena: Milena Kozmus

Pilatov služabnik: Žiga Zagorc

Veliki duhovnik: Janez Dolšina

Služabniki velikega duhovnika: Peter Dobovšek, Jurij Dobovšek, Aljaž Kugler,
Blaž Stopar, Rok Špitalar, Boštjan Vidmar, Jernej Volavšek, Miha Hliš, Viki
Bezgovšek, Gregor Bezgovšek, Jure Andrejčič, Jure Klinar, Franci Srpčič.

Fotografije: Tomo Brezovar